

Motion till riksdagen 2012/13:Ju221

av Jonas Sjöstedt m.fl. (V)

Polisen

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Inledning	2
4	En modern polisutbildning	3
5	Fler specialiserade poliser	3
5.1	Arbetsmiljöbrott	4
5.2	Miljöbrott	4
6	Djurskyddspoliser	5
7	Brott begångna av polis	5
8	Trygga polisförsörjningen i hela landet	5

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer med förslag om en ny polisutbildning i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör finnas kompetens för att utreda arbetsmiljörelaterade brott i hela landet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att miljöbrottsutredare bör anställas direkt inom riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål (REMA).
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över och återkomma med förslag som innebär att mark- och miljödomstolarna får ansvar för alla miljöbrott.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge tillsynsmyndigheter tydligare befogenhet att göra en första bevissäkring när de upptäcker ett misstänkt miljöbrott.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att polismyndigheter i hela landet bör ha tillgång till djurskyddspoliser.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en fristående myndighet för utredning av poliser som misstänks för brott.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att polisens tillgänglighet för och service till personer som bor på landsbygden måste förbättras.

3 Inledning

I mars 2012 avlämnade Polisorganisationskommittén sitt betänkande En sammanhållen svensk polis (SOU 2012:13). Utredningen föreslår att polisarbetet ska organiseras i en gemensam myndighet för hela landet. Många andra myndigheter inom rättsväsendet har redan förändrat sin organisation – från att ha bestått av flera lokala myndigheter har man skapat en central myndighet. Utmaningen har ofta bestått i att behålla lokal förankring och kompetens. Exempel på lyckade sådana förändringar ser vi hos Åklagarmyndigheten och Kriminalvården. I bägge fallen har man identifierat behov och därefter skapat egna lösningar, bl.a. för att behålla lokal förankring och specialkompetens samtidigt som man gjort stora effektiviseringsvinster. Vi välkomnar förslaget om en sammanhållen svensk polis och inväntar regeringens kommande proposition i frågan. Vi anser att de kommande organisationsförändringarna bör utformas i nära samverkan med de anställda genom deras fackliga organisationer. En målsättning bör vara att den nya organisationen ska ha inriktning på att bli en lärande och lyssnande organisation och att polisernas arbetsmiljö förbättras. För övrigt finns goda förslag i rapporten Polisens prestationer – en

ESO-rapport om resultatstyrning och effektivitet, ESO 2010:3. Där visas att ”systematiska analyser av verksamheten är ett nödvändigt instrument för att kunna bedriva ett framgångsrikt och effektivt arbete”.

Denna motion handlar om några ytterligare frågor som är viktiga för framtidens polisorganisation.

4 En modern polisutbildning

Polisycket ett av de mest krävande yrken man kan tänka sig. Dagens polisarbete kräver också i mångt och mycket andra kunskaper, erfarenheter och förutsättningar än förr. Att vara polis har länge varit ett livstidsyrke. Så är det inte längre. Rörligheten för personer med polisutbildning har ökat och det är mycket positivt. Liksom för andra yrken är det bra om personer söker erfarenheter från olika områden, att man kan lämna yrket men också komma tillbaka. För att polisen ska kunna bli så effektiv som möjligt krävs dock att polisutbildningen är anpassad till moderna krav.

För att kunna använda de mest effektiva metoderna krävs utbildning och forskning. Att polisutbildningen behöver reformeras vet vi sedan länge. Detta är en förutsättning för nödvändig utveckling av polisycket. Vänsterpartiet anser att utbildningen nu måste bli en högskoleutbildning med starkare band till polisverksamheten redan under utbildningstiden. Att utbildningen blir en del av den reguljära högskolevärlden innebär också att forskning och samverkan med andra utbildningsområden kan utvecklas. Regeringen bör snarast återkomma med förslag som innebär att polisutbildningen förlängs till att omfatta minst tre år och införlivas i den ordinarie högskoleutbildningen. Detta bör riksdagen begära.

5 Fler specialiserade poliser

Framtidens polis behöver vara mer välutbildad för att han eller hon ska kunna specialisera sig. För att kunna rekrytera de mest lämpade till polisycket måste polisen kunna erbjuda specialiseringsmöjligheter. Yrket behöver breddas så till vida att andra kunskaper än rent polisiära tas bättre omhand. Här har polismyndigheterna redan börjat arbeta, men det finns mer att göra. I sammanhanget är det viktigt att påpeka att även om specialiseringen är viktig får den inte utvecklas på bekostnad av allmäntjänsterna utan det bör finnas en god balans.

Vänsterpartiet lämnar nedan några förslag vad gäller miljöbrott och arbetsmiljöbrott men också och om djurskydd. Andra exempel där mer specialisering behövs, utan att göra listan uttömmande, är it-relaterad brottslighet, våld mot kvinnor, sexualbrott och ekonomisk brottslighet.

Fel! Okänt namn

5.1 Arbetsmiljöbrott

År 2010 dog 54 personer i arbetsplatsolyckor i Sverige och år 2011 dog 61 personer. Regeringen har under flera år nedmonterat arbetsmiljötillsynen samtidigt som arbetsmarknadens villkor har försämrats och antalet olyckor ökat. Vi vill se en upprustning av arbetsmiljötillsynen, vilket berörs i annan motion, men för att förebygga olyckor är det också oerhört viktigt att misstankar om brott som begåtts på arbetsplatser utreds på ett adekvat sätt. Polisen måste även på detta område ha specialkompetens. Polisens lokala myndigheter bör ges i uppdrag att se till att denna kompetens finns i hela landet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5.2 Miljöbrott

När det gäller miljöbrott har landets kommunala miljöchefer lämnat konkreta förslag på förbättringar till Justitiedepartementet, vilket tyvärr inte har resulterat i några förändringar. Vänsterpartiet har tagit del av förslagen och anser att regeringen bör återkomma med förslag enligt nedan.

Miljöbrottsutredarna bör anställas direkt inom Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål (Rema). I dag arbetar utredarna under två chefer, dels en inom polisorganisationen som avgör deras arbetsuppgifter, dels åklagaren som styr utredningsarbetet. Inte sällan används miljöbrottsutredarna för andra polisära arbetsuppgifter, vilket medför att miljöbrottsutredningarna blir försenade. Vad som ovan anförts om att miljöbrottsutredare bör anställas direkt inom miljöbrottskammaren Rema bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vidare bör man låta mark- och miljödomstolarna ta över alla miljöbrott. Miljöbrotten avgörs vid landets tingsrätter och sannolikheten för att en domare har någon erfarenhet av miljöbrott är mycket liten och slumpmässig. Det medför att även domstolarna är nybörjare i de flesta miljöbrottsmål som behandlas i tingsrätterna. Regeringen bör se över och återkomma med förslag som innebär att mark- och miljödomstolarna får ansvar för alla miljöbrott. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Slutligen bör tillsynsmyndigheterna ges tydligare befogenhet att göra en första bevissäkring när de upptäcker misstänkt miljöbrott. Bevissäkring på brottsplatsen vid miljöbrott är minst lika viktig som i andra typer av brott. Fortfarande är det för få miljöbrott som leder till fällande dom trots de reformer som genomförts. Ett av skälen är att förundersökningarna vanligtvis startar långt efter att brott har begåtts. Det medför t.ex. att det vatten som förorenades för länge sedan runnit bort, avfall som hanterats fel är bortforslat och förorenad mark är bortschaktad. Vad som här anförts om att ge tillsynsmyndigheter tydligare befogenhet att göra en första bevissäkring när de upptäcker misstänkt miljöbrott bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Med dessa förslag behöver inga nya resurser tillföras och inga nya tjänster inrättas, men effektiviteten kan förbättras genom ökad specialisering och ökad kompetens hos både domstolar och utredare.

6 Djurskyddspoliser

Djurskydd är viktigt i sig, bl.a. för att djur inte kan föra sin egen talan. Men brott mot djur kan också vara del av annan brottslighet. Det kan t.ex. handla om smuggling eller om brott mot artskyddsförordningen. I bl.a. Stockholm har man i dag särskilda djurskyddspoliser som arbetar enbart med brott mot djur, i nära samarbete med länsstyrelsen som är tillsynsmyndighet. Landets samtliga polismyndigheter bör ha tillgång till särskilda djurskyddspoliser endera lokalt eller genom samverkan mellan distrikt. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Brottbegångna av polis

Polisorganisationskommittén ska enligt tilläggsdirektiv utreda behovet av ett fristående organ för att granska polisens, Kriminalvårdens och säkerhetspolisens verksamhet, en slags rättsinspektion, vilket är utmärkt. Direktiven till utredningen berör dock inte frågan om att skapa en fristående myndighet som utreder brott begångna av polis och åklagare. Detta är en brist. Brottanklagelser mot poliser och åklagare bör inte utredas av dem själva. Ingen statlig verksamhet är lika beroende av allmänhetens förtroende som polisen. Den instans som har våldsmonopol måste ha ett grundmurat förtroende för att upprätthålla sin legitimitet. Blotta misstanken om att kåranda påverkar polisens utredningar av kolleger inom rättsväsendet räcker för att motivera en nyordning. Vi anser att det behöver inrättas en fristående myndighet som ska hantera den typ av anmälningar som i dag handläggs av Riksenheten för polismål. Reformen bör genomföras inte minst för alla dem inom rättsväsendet som varje dag genomför ett utomordentligt kompetent och engagerat arbete. Det är deras trovärdighet som skadas av att anmälningarna mot rättsväsendet inte handläggs oberoende. Vad som här anförts om en fristående myndighet för att granska brottanklagelse mot poliser bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8 Trygga polisförsörjningen i hela landet

Polisens närvaro är en fråga som är viktig för hela landet. Det handlar inte enbart om att förebygga, beivra och utreda brott utan också om att ge service. Det är till polisen man ska vända sig för att få ett nytt pass och för att söka ett

Fel! Okänt namn på

antal tillstånd, såsom tillstånd för offentlig sammankomst, marknader m.m. Dessutom vill man kunna vända sig till polisen för att få information om en mängd saker eller lämna tips. Även om mycket av detta kan ske över ”nätet” eller per telefon finns det all anledning att ha polis närvaro i hela landet.

Förutom dessa praktiska saker har människor rätt att ha tillgång till polisen som myndighet oavsett var i landet man bor. Det tillhör den grundläggande samhällsservice som var och en kan kräva i ett civiliserat samhälle.

Att polisen ska vara närvarande i hela landet är en fråga som diskuterats under många år. En samlad polisorganisation för hela landet möjliggör att medelstilleddning och planering kan bli mer flexibel och att ansvaret för lika villkor i hela landet centraliseras. Vänsterpartiet är också övertygat om att en ny utbildning kommer att underlätta rekryteringen till landsbygd eftersom fler utbildningsorter kommer i fråga. Men problemet är akut. Det måste omgående till åtgärder som gör att även personer i landsbygd känner att de har tillgång till polisväsendet. Det har redan gjorts flera utredningar på området genom åren och i några län har man gjort trevande försök till samverkan med andra myndigheter. Nu måste det dock till krafttag uppfifrån. Utredningen Se medborgarna, SOU 2009:92, innehåller många exempel på hur man kan utveckla och förbättra servicen till människor som lever på landsbygden. Det är också anmärkningsvärt att det går att ordna mobila poliskontor i Stockholm men att samma service inte kan tillhandahållas utanför storstäderna. Vänsterpartiet anser att det nu måste tas fram skarpa förslag och inte bara utredningar. Därför bör regeringen snarast fatta beslut i den riktning som beskrivs i ovan nämnda utredning. Detta bör riksdagen som sin mening regeringen till känna.

Stockholm den 14 september 2012

Jonas Sjöstedt (V)

Ulla Andersson (V)

Hans Linde (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Jens Holm (V)

Eva Olofsson (V)

Lena Olsson (V)